

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
İslam Öncesi Türk Devletleri Tarihi	TAR105	1	3 + 0	5,0	Zorunlu
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (Yüz yüze)				
Amaç	Dersin amacı, İslam öncesi Türk topluluklarının ve devletlerinin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarını tarihsel kaynaklar ışığında incelemektir. Öğrencilere, yazılı ve arkeolojik kaynakları analiz edebilme, farklı kaynak türlerini ayırt edebilme ve eleştirel değerlendirme becerisi kazandırmak hedeflenir. Türklerin Türkistan'daki tarihsel süreçteki rolü, komşu uygarlıklarla ilişkileri ve göç hareketleri kapsamlı biçimde ele alınır. Temel tarih yazımı yöntemleri ve kaynak eleştirisi uygulamalı olarak öğretilir. Son olarak, öğrencilerin İslam öncesi Türk tarihiyle ilgili akademik araştırma yapabilme yeterliliğine ulaşmaları amaçlanır.				
Ders İçeriği	İslam Öncesi Türk Devletleri Tarihi dersi, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk dönemlerden başlayarak İslamiyet'in kabulüne kadar geçen sürede kurulan Türk devletlerinin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını kapsamlı biçimde incelemeyi amaçlar. Dersin başında, tarihsel kaynak türleri tanıtılır; Çin, Bizans, İran ve Arap kaynaklarının yanı sıra Orhun Yazıtları, runik metinler ve arkeolojik buluntuların tarih araştırmalarındaki yeri ve önemi açıklanır. Birincil ve ikincil kaynaklar arasındaki farklar, Orta Asya kronikleri ve çağdaş yorumlar üzerinden örneklendirilir. Hun, Göktürk, Uygur, Avar, Hazar, Bulgar, Peçenek, Kıpçak ve diğer Türk devletlerinin kuruluş süreçleri, yönetim yapıları, boy teşkilatı ve askeri sistemleri ayrıntılı şekilde ele alınır. Devletlerin coğrafi yayılımı, göç hareketleri ve komşu uygarlıklarla ilişkileri haritalar ve görsel belgelerle desteklenerek işlenir. Kağanlık sistemi, kut anlayışı, töre ve hukuk düzeni gibi temel kavramlar tartışılır. Orhun Yazıtları'nın içerik, dil ve tarihsel bağlam açısından nasıl analiz edileceği uygulamalı olarak gösterilir. Yazılı kaynakların yanında, arkeolojik materyaller (kurganlar, balbal taşları, sanat eserleri) ve yabancı elçi raporları da kaynak türü olarak değerlendirilir. Ders kapsamında, Türklerin inanç sistemi (Gök Tanrı dini, Şamanizm ve Maniheizm), sosyal yaşam, aile ve kadın konumu, ekonomi ve ticaret yolları (İpek Yolu) gibi temalar işlenir. Çin ve Bizans arşivlerinden elde edilen belgelerin Türk tarihi araştırmalarındaki katkısı tartışılır. Ayrıca, Türk mitolojisi ve destanlarının (Alp Er Tunga, Oğuz Kağan Destanı) tarihsel veri olarak nasıl değerlendirileceği örneklerle açıklanır. Dersin ilerleyen haftalarında, farklı Türk topluluklarının siyasi teşkilatlanma biçimleri karşılaştırmalı olarak analiz edilir. Öğrencilerin yazılı ve arkeolojik kaynakları çözümleme becerileri geliştirilir; grup çalışmalarıyla örnek belge incelemeleri yapılır. Dönem sonunda, öğrencilerden bir Türk devleti veya topluluğu üzerine kaynak temelli araştırma ödevi hazırlamaları beklenir. Ders boyunca, dijital arşivler (T.C. Devlet Arşivleri, UNESCO Dünya Mirası arşivleri, Çin ve Rusya dijital koleksiyonları) tanıtılır. Akademik tarih yazımında kaynakların güvenilirliği, tarafsızlığı ve içerik analizi üzerinde durulur. Dersin sonunda öğrencilerin, İslam öncesi Türk devletlerinin tarihsel gelişimini, kaynak türlerini ve tarih yazımındaki yöntemleri karşılaştırmalı olarak değerlendirme yetkinliği kazanmaları hedeflenir. Genel tekrar ve değerlendirme ile ders tamamlanır.				
Ders Veren	Doç. Dr. Seda YILMAZ VURGUN				
Ders Kaynakları	Bahaeddin Ögel, Türk Kültürünün Gelişme Çağları, İstanbul 1998., İbrahim Kafesoğlu, Türk Milli Kültürü, Ötüken Neşriyat, Ahmet Taşağıl, Göktürkler, Türk Tarih Kurumu Yayınları.				

Hafta	Konu
2	Tabgaç Devleti ve Göktürk Devleti
3	Uygurlar ve Kırgızlar,
4	Türgişler ve Karluklar
5	Oğuzlar ve Sabar Devleti
6	Avar Hakanlığı ve Hazar Hakanlığı
7	Peçenekler ve Bulgarlar
8	ARASINAV
9	Eski Türk Topluluğunun Sosyal Yapısı, aile, urug, boy, budun, devlet yapısı
10	Türklerde töre anlayışı, kut ve cihan hakimiyeti düşüncesi
11	Türklerde din, düşünce ve ahlak
12	TürkDevletlerinin teşkilat yapısı
13	Türk Devletlerinde iktisadi hayat
14	Türklerde kültür-sanat

Ders İş Yükü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler	Seminer	15	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Gösterim	1	5
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, eleştirel düşünme, soru geliştirme, yönetsel beceriler, takım çalışması	Grup Çalışması	2	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	1	14
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	3	14
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim	Sınıf Dışı Çalışma	1	14
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, durumları işleme, soru geliştirme, yorumlama, sunum	Sözlü	1	1
Ara Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ödev (Sunum)		1	1
Ders İş Yükü:		128	
AKTS (Ders İş Yükü / 25.5):		5,02	

Program Çıktıları

1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
İslam Öncesi Türk Tarihinin Kaynakları hakkında bilgi sahibi olur.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İslam Öncesi Türk Tarihinin Kaynakları hakkında bilgi sahibi olur.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İslam Öncesi Türk Tarihinin Kaynakları hakkında bilgi sahibi olur.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Türk Kültür Tarihi ile ilgili bilgilenir.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ortalama Değer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgiyetir/426076>